
Czakó Gábor

ELADHATJUK-E ANYÁNKAT?

Rövid beszédre kértek föl óbudai polgárok, akik tiltakozó gyűlést tartottak a Hajógyári-sziget elköttyavetyélése, az ottani fák kiirtása, a helytartói palota és más nagy értékű római romok veszélyeztetése ellen. A sziget déli részét egy izraeli befektetőcsoport szerezte meg potom áron, és ott szórakoztató központot, lakóparkot és hasonlókát akar építeni. A vállalkozás a fontosabb említett károkon túlmenően durván csökkentené a főváros amúgy is vészesen fogyatkozó zöldterületeit, és roppant közlekedési terheléssel sújtaná Óbuda történelmi belvárosát. Beszédemben a következő néhány kiragadott bekezdést idéztem Szi-etl dwamis indián főnöknek 1855-ben, az USA elnökéhez intézett leveléből. A fordító Dudich Endre.

A washingtoni nagyfőnök azt üzeni, hogy meg óhajtja venni a földünket. A nagyfőnök egyúttal a barátság és jóakarát szavait is küldi. Ez kedves tőle: hiszen jól tudjuk, hogy nincs szüksége a barátságunkra. Azonban meg fogjuk fontolni az ajánlatát: hiszen jól tudjuk – ha nem adjuk el a földet, talán fegyverrel jön a fehér ember, és elveszi erőszakkal.

E föld minden részecskéje szent az én népem számára. Minden egyes csillogó fenyőtű, minden homokos part, minden köd a sötét erdőben, minden tisztás szent az én népem gondolatvilágában és tapasztalata szerint. A fákból felszálló nedv népem emlékezetét hordozza.

A föld része vagyunk és a föld egy rész belőlünk. A csillogó víz, amely a patakokban és a folyókban mozog, nem csupán víz, hanem őseink vére is. A vízcsobogás őseink hangja. A folyók testvéreink: oltják a szomjunkt, hordozzák kenuinkat és táplálják gyermekeinket.

Tudjuk, hogy a fehér ember nem érti a mi gondolkodásunkat. Számára, az egyik földdarab olyan, mint bármelyik másik, mert ő idegen, aki éjszaka jön, és elveszi a földtől, amire csak szüksége van. A föld neki nem testvére, hanem ellensége, és ha meghódította, továbbmenetel. Maga mögött hagyja ősei sírját, és nem törődik vele. Ellopja a földet gyermekeitől, és nem törődik vele. Elfelejtí atyái sírját, és gyermekei jogait egyaránt. Úgy bánik anyjával, a Földdel, és testvéreivel, az Éggel, mint adásvételi tárgyakkal, mint a juhokkal vagy a fényes üvegöngyökkel.

Mohósága el fogja nyelni a földet, és nem marad utána más, mint a pusztaság. A városok látványa megfájdítja a vörös bőrű ember szemét. A fehérek városaiban nincs csend. Nincs olyan hely, ahol hallgatni lehetne tavasszal a levelek bomlását vagy a rovarok zümmögését.

Mi ostoba vademberek vagyunk, a dübörgés sérti a fülünket. Mi jó van az életben, ha nem hallhatjuk a kecskefejőmadár magányos kiáltását, vagy a békák brekegését az éjjeli tóparton?

Az indián szereti a tó felszínét fodrozó szellők halk zaját és a déli esőtől megtisztult levegő friss zamatát, vagy a bogarak szagától terhes szél illatát. A levegő különösen értékes a vörös ember számára, hiszen minden részesedik belőle: állat, fa, ember.

A fehér ember mintha nem is venne tudomást a levegőről, mint ahogy a hosszú ideje haldokló ember már nem érzékeli a bűzt. Népem azt kérde: tulajdonképpen mit akar a fehér ember? Megvehető-e az égbolt, a föld melege vagy az antilop fürgesége?

Hogyan adhatunk el ilyesmit – és ti hogyan vehetitek meg? Vajon azt tehetek majd a földdel, amit csak akartok, pusztán azért, mert a vörös bőrű ember egy darab papírt aláír, és odaadja azt a fehér embernek? A fehér ember, a hatalom ideiglenes birtokosa Istennek képzelet magát, aki birtokolja a Földet. De hát hogyan birtokolhatná az ember a tulajdon anyját?

Ha egyszer a levegő frissessége és a víz csillogása nem a miénk – hogyan vehetnétek meg ezeket tőlünk? Vissza tudjátok-e vásárolni a bölényeket, ha már az utolsó is elpusztult? Ezernyi bölény tetemét láttam elrohadni, amelyeket a fehér ember lelőöldözött az arra rokozó vonatból.

Én vadember vagyok, és nem tudom, felfogni, hogyan lehet a füstködő vasparipa fontosabb, mint a bölény, amelyet mi csak létünk fenntartása végett ölünk meg. A fehér emberekre is elmúlás vár, talán még előbb is, mint az összes többi törzsre.

Csak szennyezzétek tovább tulajdon ágyatokat: egy éjjel majd saját piszkotokban fulladtok meg. Micsoda az ember az állatok nélkül? Ha nem lennének állatok, az ember elpusztulna nagy lelki magányában.

Ami az állatokkal történik, az történik rövidesen az emberrel is. Minden összefügg mindennel. Ami a földet éri, az eléri a föld gyermekeit is.

(Megjelent a Keresztény élet c. folyóiratban)